

BCU Cluj Central University Library Cluj

HORIA ANFÜHRER
DER WALACHISCHEN REBELLEN.

welcher den 30ten X^{ber} 1784 in der Radaker Waldung gefangengenommen worden.

REVOLUȚIA
LUI
HORIA

EX-LIBRIS

BIBLIOTECA
UNIVERSITĂȚII
DIN CLUJ

616663

DR. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD

REVOLUȚIA
LUI
HORIA

(Conferință ținută la radio în seara zilei de 1 Noiembrie 1934)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj-Napoca

RECFG201500683

«TIPARUL ACADEMIC», STR. DOAMNEI, 14

1 9 3 4

4183

STAMPELE DIN COLECȚIA
DR. AL. VAIDA - VOEVOD

SI DUPĂ LUCRAREA
BCU Cluj / Central University Library Cluj
•RASCOALA LUI HORIA•

DE D. CONS. BEU

Revoluția lui Horia

Cu ocazia aniversării de 150 ani a revoluției din 1784, cuvine-să ca toți românii, să închinăm cucernică aducere aminte eroilor mucenici Horia, Cloșca și Crișan cât și tovarășilor lor martiri.

Pe când nenumăratele răscoale, ale popoarelor din Ungaria și Transilvania, au avut caracter social-agrar, revoluția lui Horia înseamnă prima manifestație colectivă spre libertate și unitate națională. Provocată de asuprirea socială-economică și națională, îndurată, de iobagii români, din partea feudalilor maghiari, toate manifestațiile acestei revoluții îi imprimă — pe deasupra revendicărilor de emancipare din iobăgie — criteriul aspirațiilor etnice. Conform constatărilor istoriografului maghiar Acsádi, nicăiri în Europa feudalismul nu s'a manifestat într'o formă atât de barbară și hrăpăreață ca în Ungaria. Tot Acsádi constată că iobăgia în Transilvania, — totuși, o întrecea pe cea din Ungaria, în privința nemiloaselor exploatări și cruderități. Lipsa de cultură a feudalilor privilegiați ai timpului, și mai accentuată la cei din Transilvania, cât și deosebirile flagrante naționale, — fiind feudații *maghiari*, iar iobagii, în majoritatea lor covârșitoare, *români* — explică profundul antagonism între asupriți și asupritori.

Măsurile Mariei Terezia și Iosif al II-lea

Bunele intenții de a remedia soarta poporului, ale marelui împărătesă Maria Terezia, au fost dejucate; de asemenea acele ale fiului ei, nobilul și genialul Josif al II-lea. La 1769, împărăteasa ordonă ca, să se aranjeze urbariul, relația drepturilor și prestațiilor, între iobagi și feudali. Josif al II-lea, a stărui și el necontent în acelaș sens. Totuși, dietele ardelenene, au priceput, prin tărăgănări, proteste și apeluri rafinate, să persevereze și să reziste, până în 48, de a pune în aplicare ordinele împărătesei.

Cu ocazia călătoriei împăratului Josif al II-lea prin Transilvania, în 1733, *el primi 19.000 de petiții*, în majoritatea lor, *plângeri de ale iobagilor români*. La 1780, 1782 și 1784, Josif al II-lea, îl primise pe Horea în audiență la Viena. Împăratul își da seama de nenorocita stare a iobagilor români. Impulsiv cum era, nu șovăia să accentueze că, dânsul, ține mult la țărani, pentru că țărănimea o consideră de cea mai importantă și folositoare clasă socială. Felul prietenos, cum se întreținea împăratul cu țărani — învășase și câteva propoziții românești — a provocat o fierbere în sânul poporului. Oamenii simțeau că împăratul e de partea lor. Nădejdea în salvarea, care va să vină dela împăratul, se potență și mai mult în sufletul iobagilor, dupăce, la 1783, când împăratul se găsea pentru a doua oară în Transilvania, dispuse printu'un rescript împărătesc, datat din Sibiu ca, precum în celelalte țări ale coroanei habsburgice, pe viitor, iobăgia să înceteze și în Transilvania. „Ca această înjosire de slugărnicie și sclăvie a omenimei să fie înlăturată fără amânare pretutindenea“. (*Damit diese knechtische und sclavische Herabwürdigung der Menschheit aller Orten ohne weiters, aufgehoben werde*).

Tot prin 1784 împăratul luase dispoziții pentru extinderea instituției de grăniceri. Iobagii alergau în cete, din toate părțile, spre a fi înrolați. Feudalii interveniră, spre

a nu-și pierde forțele de muncă. Reprezentanții armatei manifestau o atitudine, prin care mulțimea, dornică de libertate, în cadrele organizației grănicerești, a fost întărită și mai mult în credința că, împăratul e *pentru* emanciparea poporului din iobăgie și că, numai stăpânii feudali se opun. *Dupăce Horia fu primit în 1 Aprilie 1784, pentru ultima dată în audiență de Iosif, el îndată ce sosi acasă dela Viena, începu să organizeze conspirația, pentru pregătirea viitoarei revoluții. Dânsul și tovarășii săi, o plănuiau pentru Bobotează ori Paști 1785.* La 11 Mai 1874 împăratul decretă limba germană ca limbă oficială și pentru Transilvania, în locul limbei latine. Toate aceste dispoziții împărătești au provocat o firească fierbere în lumea feudală, refractară oricărei inovații. Iosif al II-lea le călca privilegiile nobilitare în picioare, emancipând iobagii; în locul armatei iregulare a banderiiilor feudalilor, împăratul extindea instituția grănicerilor ca armată disciplinată, instruită și permanentă, spre paza contra atacurilor externe, și garanție a ordinii interne, pentru cazul când feodalii ar continua cu tactica lor de renitență, contra reformelor sociale și administrative ale împăratului. Pe deasupra înlocuirea limbei latine cu germana însemna pregătirea trecerei frânelor conducerii statului dela micii potentăți, inculți și anarhici, în mâinile monarhului. În acelaș timp intențiile și prevederile umanitare și administrative ale lui Iosif, mai urmăreau un plan, de mare importanță internațională. *La 17 Noembrie 1782, Iosif al II-lea acceptase propunerea împărătesei Ecaterina a II-a a Rusiei ca, spre a construi o barieră contra Turciei, să se creleze un stat independent din Moldova, Valahia și Basarabia cu numele: Dacia.* Afară de toate aceste momente trebuie, spre a ne putea da seama de ambianța timpului, să mai ținem cont de faptul că revoluția lui Horia a izbucnit pe timpul când ideile reformatorice, prevestitoare de mari prefaceri fundamentale, se ciocneau cu feudalismul medieval recalitrant, producându-se

simptomele sociale din preajma marelui revoluții franceze. Pe lângă cauzele sociale și economice, cari au produs evenimentele din 1789, în Franța, nu mai puțin au contribuit la izbucnirea lor, ideile timpului răspândite prin activitatea enciclopediștilor francezi și a urmașilor lor.

Misticismul vremii

Era o modă a misticismului vremii organizarea de societăți secrete. Aceste societăți erau răspândite în toate țările Europei. Scopul lor era : culturalizarea poporului, răspândirea postulatelor de libertate, frăția între oameni, ajutorul mutual reciproc, reîntoarcerea la creștinismul primitiv pur și alte idei generoase. Concurența nobilă stăpânea între ele permanent, dar, adesea, și concurența dușmănoasă. Cu adevărat fanaticism membrii căutau să câștige adepți. Ordinul iluminaiților, francmasonilor, apoi magicieni, gablidoniști, pneumatologi, mesmeriști, vizionari, phaumaturgi, și alte și alte ordine și societăți secrete, funcționau în penumbră, ca de exemplu și în zilele noastre spiritiștii, teozofii, francmasonii etc. Scopul inițial, idealist, pe încetul, fu înlocuit prin tendința de a stămpăra setea după miracol, după supranatural a adepților.

Frații de cruce

Către sfârșitul secolului al XVIII-lea era în floare, între acele multe societăți secrete, și organizația «Frații de cruce» (Kreuzbrüder). Ea s'a răspândit și printre țărani români. Despre baronul Bruckenthal guvernatorul Transilvaniei și despre românul Molnár se știe că au făcut parte din organizația francmasonică, simpatizantă cu «Frăția de cruce». Referitor la organizația Fraților de cruce, din care, după toate semnele, au făcut parte Horia, Cloșca și Crișan, am găsit făcându-se amintire în două publicații, una apă-

rută la Viena 1879, alta la Braşov 1908. În amândouă descrierea societăţii e asemănătoare. Citez : «*În istoria culturală a fost una dintre cele mai interesante frăţietăţi (de felul acesta) «Fraţi de cruce», un ordin religios-politic, care avea aderenţi mai cu seamă valahi în Banat şi Transilvania. Ordinul se înfiinţase înainte de 1870 şi se răspândi foarte repede, astfel, încât avea şi în Viena o loje. Aceşti oameni îşi închipuiau că societatea lor ar fi foarte veche şi că, ei înşişi, ar fi meniţi, să-şi salveze conaţionalii. Ei se întâlneau, de mai multe ori pe an, la sfat secret şi îşi jurau, cu jurăminte straşnice că se vor ajuta cu sfat şi faptă, cu trup şi suflet, că vor ţine cu sfinţenie legile ospitalităţii. Deosebit de originale au fost ceremoniile fraţilor de cruce. Când se întruneau, primea fiecare frate o pâinişoară, însemnată cu o cruce mică şi unsă cu miere şi presărată cu sare. În mijlocul crucei era înfiptă o lumânare. Aceste pâinişoare aveau o însemnătate adânc simbolică şi se consumau deodată, de toţi membrii. Când părăseau loja, fiecare frate, făcea câte o cruciuliţă pe tavan. Ziceau rugăciuni şi cădeau în extaz religios, sperând că vor mântui lumea. Când s'a început răscoala valahilor transilvăneni, în toamna anului 1784, ea a fost, în modul cel mai activ, sprijinită de Fraţii de cruce. Membrii cu sediul în Viena trimiseră sume importante şi aderenţi, tineri români grăbiră în patrie, spre a le sta întrajutor răsculaţilor» etc. etc.*

Nu am reuşit să găsesc o confirmare oficială a tovrăsiei lui Horia cu «frăţia de cruce», nici în publicaţiile apărute asupra acestei revoluţii, nici în dosarul arhivei de stat din Viena. *Cert e însă că, în părţile fostului comitat al Zarandului şi în multe alte localităţi dincoace şi dincolo de munţi, există şi astăzi obiceiul, la sate, ca feciorii să încheie frăţie de cruce, observând aproape acelaşi ceremonial ca cel descris de autorii vienezi. Jurământul — precum am aflat dela cunoscători — cu care feciorii din Zarand încheie frăţie de cruce, de asemenea, aduce aminte*

de jurământul pe care Horia, căpitanii și subcăpitanii săi, îl luau țăranilor răsculați. Presupunând că se va adevăra mai curând ori mai târziu, apartinerea lui Horia la frăția de cruce, va izbuti să lămurească în fine misterul, care planează asupra multor fenomene și idei caracteristice revoluției din 1874, pe cari Niculae Densușianu în lucrarea sa monumentală «Revoluțiunea lui Horia» (din care sunt cele mai multe date la care mă refer) le caracterizează astfel: «Idei cari *nu* erau românești, cari *nu* mai figurează în toată istoria românilor, cari *nu* erau luate din viața lor proprie națională și cari *nu* prinseră decât numai în jurul căpitanilor..»

Ideile călăuzitoare ale revoluției

Să analizăm cum au devenit ideile iosefine, idei călăuzitoare ale răsculațiilor lui Horia.

Iosif al II-lea voia să stărpească prerogativele feudalismului și prepotența clericalismului. În consecință el practica cea mai largă toleranță față de societățile clandestine și semiclandestine cari propagau ideile timpului. Caracterul deschis al împăratului, și firea lui combativă, desprețuia atât sectarismul clerical cât și cel anticlerical. În francmasonerie vedea un fel de joc mai mult copilăros, lipsit de seriozitate. Feudalii îl împiedecau, prin rezistență pasivă, în râvna lui reformatorică. Ei se opuneau și extinderii organizației grănicerești. Horia era în curent cu intențiile împăratului. După reîntoarcerea sa dela Viena, în primăvara 1784, zadarnic aștepta, dânsul, și ai lui, ușurarea sorții poporului, prin executarea ordinului împărătesc, din partea organelor oficiale ardeleni. Convins astfel că nici autoritatea împăratului nu e respectată, dar convins că monarhul și armata împărătească e de partea poporului fiind în acelaș timp, dimpreună cu tovarășii lui, pândit și urmărit, spre a fi arestați, a început să pregătească revo-

luția. Proceda metodic, după un plan bine chibzuit. Impăratului îi trebuiau grăniceri. Toți țărani doreau să fie înrolați, Impăratul înlocui limba latină cu cea germană. Oamenii lui Horia cereau funcționari germani. Josif, spre a simplifica administrația și a unifica țările prin mesteacarea populației, stăruia pentru căsătorii mixte între diferitele neamuri. Revoluționarii lui Horia cununau doamne și fiice, de ale feudalilor, cu feciori de iobagi. Dacă acceptăm că Horia a făcut parte din frăția de cruce, toate aceste idei iosefine, puse în practică de cetele lui Horia, se explică în mod firesc. Căci evident în sânul fraților de cruce discuția nu se putea ocupa cu altă temă decât, aproape exclusiv, cu ideile iosefine, de cari erau frământate toate clasele sociale, toate organizațiile secrete și, — fiind vorba de soarta lor, — *iobagii români îndeosebi*. Cât de mult îl preocupau aceste idei pe însuși împăratul și cât de întemeiată era convingerea lui Horia că Josif le poartă ură feudalilor și este muncit, neconținut, de dorul de a ușura soarta poporului românesc, dovedește conținutul scrisorii pe care după suprimarea revoluției a adresat-o fratelui său Leopold de Toscana la 3 Decembrie 1784:

»Les excès commis en tout genre par les possesseurs depuis nombre d'années, ont donné sujet aux plaintes générales de toute la nation et surtout de la Valaque. Jamais il n'y a eu moyen d'y remédier, pas même d'y introduire un règlement d'Urbarium. Feue Sa Majesté y a fait l'imaginable. Enfin je suis parvenu à le faire minuter par le gouvernement et la chancellerie, mais rien n'était encore expédié.»

Ideile iosefine au fost schinteile cari au aprins în sufletele românilor lui Horia nu numai focul sfânt al dorului de libertate, ci în acelaș timp, contrar intențiilor împăratului de unificare etnică a popoarelor sale, au trezit la viață stăruințe, viu manifestate, de diferențieri, de organizare conștientă, națională, independentă. Abia înce-

pută revoluția : «Cloșca și Crișan declară înaintea poporului din comuna Mogoș că, după ce vor extermina pe toți ungurii, întreg principatul acesta, (al Transilvaniei) are să fie administrat numai de funcționari de națiune română, pe cari îi vor numi căpitanii Horia și Cloșca (N. Densușianu op. citat). De asemenea, tot în 1784, țărani zarandani cereau ca să fie instruiți, ca soldați, în limba română, iar călătorilor din ținutul Zarandului le eliberau *pașapoarte românești*. Încă din luna Septembrie 1784 țărani din Transilvania declară în general : «Țara asta e țară românească...» Iar țăranul Florea Cosma din Gârbău se exprima astfel către nobilul Szentpáli : «Țara asta e a noastră, a voastră e țara ungurească și în scurtă vreme vă și scoatem noi de aici». (N. Densușianu op. cit.)

Germenele naționalismului românesc

Astfel s'a născut din ideile iosefine de unificare a popoarelor, ideia diametral opusă și stăruința de a-și afirma fiecare popor, naționalitatea și a'i contopi pe cei de alt neam. Șovinismul național, în nici o țară nu s'a manifestat, cu atâta violență, ca în monarhia habsburgică. *Ela fost trezit la viață de împăratul Iosif al II-lea și a dăinuï, crescând neîncetat, până la împlinirea vremurilor când ajungându-și ideia națională apogeul, s'au înfăptuit statele libere ale neamurilor obișduite, prin descompunerea Austro-Ungariei.*

Lăsământul ideilor lui Horia a fost germenele naționalismului românesc. Feudalii au prevăzut ceea ce îi aștepta. În memoriul magnaților înaintat împăratului ei constată : «Câte sate românești atâția Horia sunt în Ardeal și nu-i va putea liniști nici un fel de regulament urbarial..»

Departate peste granițele Transilvaniei a pătruns vestea revoluției lui Horia. Monografiile, articole de ziare, și de reviste relatau evenimentele produse în sânul poporului

valah din Transilvania, popor tot pe atât de necunoscut în țările apusene ca și țara lui. Artiști de seamă au popularizat portretele lui Horia, Cloșca și Crișan, prin stampe. Și acest fapt este un indiciu că frații de cruce, din străinătate, cultivau memoria fraților lor de cruce din Ardeal. *Dacă Horia nu ar fi fost membru al Frăției de cruce, cred că, este exclus, să fi stârnit un interes atât de viu revoluția lui în centrele culturale apusene.* Horia și Cloșca trebuie să fi avut mulți cunoscuți personali, prin orașele unde erau găzduiți, în taină, cu toată discreția, pe drumul lor spre Viena, cât și în capitala Austriei. Cum să se explice drumurile lor repetite la Viena fără ospitalitatea pe care o găseau pretutindeni la frații lor de cruce? Patru săptămâni încolo, patru îndărăt, 4-8-10 săptămâni la Viena în portul lor de moși, cu 20 fiorini cheltuială pusă la dispoziție de fiecare din cele câteva comune pe care le reprezentau; neștiutori de carte, necunoscători de limbi străine, toate aceste considerații pe lângă cele expuse sunt concludente că frăția de cruce a avut un rol determinat, în revoluția lui Horia. Și mai este o împrejurare, poate chiar cea mai importantă, care pledează pentru confirmarea tezei că Horia făcea parte din organizația Frăției de cruce; este *mesianismul individualității lui Horia*. N. Densușianu îl caracterizează astfel: «Dotat dela natură cu multe calități eminente, inteligență frumoasă, elocvență vie, înfățișare simpatcă, constant și rezolut cu inimizii țăranilor, înavuțit totodată cu mai multe cunoștințe practice câștigată în viața sa agitată și în călătoriile sale la Viena, Horia stăpânea pe iobagii din comunele Râul mare, Vidra, Cămpeni și Bistra, și popularitatea lui, încă de pe la 1782, se părea periculoasă funcționarilor domeniului. Dar starea sa materială era cu totul nefavorabilă. Afară de o mizeră căsuță, mai mult colibă, care există și astăzi în crângul Feregetului. Horia pe timpul revoluției, avere nu posedea și aceasta se explică îndeajuns prin pasiunea lui înăscută de a se interesa mai mult de afacerile publice ale comunelor. Horia

era căsătorit, pe soția dânsului o chema Iliana și avea doi copii, unul Ion, în etate de 12 ani, care fu și dânsul vice-căpitan pe timpul revoluției, și altul Luca, în etate de 16 ani.»

Credința lui Horia

Horia credea neclintit în ceea ce propovăduia. De aceea avea puterea sugestivă a conducătorului din naștere. Numai o adâncă și sinceră credință a omului menit, de destinul său, să conducă, răspândește acea vraje, irezistibilă, care elimină reacțiunea firească de conservare egoistă a indivizilor și îi încheagă într'o colectivitate dornică de a se jertfi pentru înfăptuirea unei idei. Horia nu și făcea iluzia că împăratul va răzbi să înfrângă rezistența feodalilor. Iși dădea seama că, precum scrie Nic. Dăneșianu; «...Ce puteau oare să le ajute în epoca aceasta călătoriile și petițiunile unui simplu iobag (ca Horia) când mulțimea imensă a ordinelor împărătesei Maria Terezia și ale împăratului Iosif încă nu puteau să le folosească nimic». Ca împăratul să le poată ajuta românilor contra feodalilor, mai întâi trebuia să-l ajute românii pe împărat stărpindu-i pe feudați. Această credință, înrădăcinată în sufletul lui Horia, rezultă din declarația sa când i s'a oferit amnestie, grație împărătească, dacă va liniști poporul. Horia a răspuns că «Dânsul n'are lipsă de grația împăratului numai în cazul dacă vor fi eliberați tovarășii lui arestați și se va acorda poporului o ușurare de contribuțiuni, de taxe și de alte dări.»

Horia!

Individualitatea excepțională a lui Horia o descrie plastic membrul corespondent al Academiei maghiare Francisc Szilagyi (în cartea sa : „Lumea lui Horia în Ardeal“, Pesta, Atheneum 1871) astfel :

«Istoricul imparțial trebuie să mărturisească că dânsul (Horia) a purtat pe inima sa soarta poporului său apăsător și eliberarea lui, și cu toate că pentru acest nobil scop s'a folosit de mijloacele cele mai condamnabile dar cauza pentru care și-a consacrat *toată* activitatea și *toată* viața și pentru care a și sacrificat-o, n'a trădat-o niciodată ci ia rămas până la fine credincios chiar și pe eșafod în fața morții celei mai crâncene.» (ap. N. Densușian, op. cit.).

Până la moarte Horia a găsit puterea sufletească în credința sa mesianică. Ziarul contemporan «Magyar Hirmondó» din 16 Martie 1785 relatează: «*Horia merse fără nici o schimbare, cu inima îndrăznească, la locul destinat pentru ora cea amară a vieții sale...*» (ap. N. Densușian, op. cit.).

Există Dumnezeu în istorie!

Prin moartea de martiri Horia, și frații săi de cruce, Cloșca și Crișan, au devenit idoli politici ai românilor. Din generație în generație, idealul lor național înscris cu sângele lor generos în suflete, a prins tot mai multă putere. Fapta și jertfa pentru realizarea idealului prin *fapte* evocă acțiuni creatoare: «Ideile daco-romane, scrie Densușianu, sau ideile dreptului istoric se propagase în Transilvania încă pe timpul episcopului Inocente Klein, când românii cerură să fie recunoscuți ca națiune politică în Transilvania și aceasta pe baza vechimii. Deosebirea între acești doi bărbați naționali ai secolului al XVIII-lea, între Klein și Horia era numai că cel dintâi voia să revendice drepturile naționale ale poporului român pe cale politică legală cu petițiuni, rescripte și articole de legi, Horia însă pe calea dreptului natural». (N. Densușianu, op. cit.)

Spre a încheia, voiu cita, ca o sentință zdrobitoare, asupra revoluției lui Horia sentință cu atât mai neprețuită și inapelabilă că ea a fost pronunțată de un fiu necorect

și generos al națiunii maghiare, de același Francisc Szilagyi, fost membru corespondent al Academiei maghiare, a cărui mărturie am mai invocat-o. Dânsul scrie : «Există o nemeză, o justiție răzbunătoare în viața oamenilor, popoarelor, statelor, când «puternicul răzbunătorul D-zeu pedepsește păcatele părinților în fiii lor până în vița a treia și a patra.» În istoria Transilvaniei trebuie considerată lumea lui Horia de o *astfel* de Nemeză ; nu a rămas nepedepsită reținerea poporului valah dealungul veacurilor în stare de iobăgie grea. Această Nemeză înseamnă conform concepțiilor creștine : *există D-zeu în istorie*».

Iar acum dați-mi voie să termin cu admirabila poezie a poetului nostru Cotruș :

HORIA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de jos

*te-ai ridicat drept, pietros, viforos,
pentru moși.
pentru cei săraci și goi, pentru toți...
și-ai despiciat în două istoria, —
țăran de cremene
cum n'a fost altul să-ți semene,
Horia !...*

*te-ai desprins aspru din gloată
cu obraji supți,
cu ochi crunși,
să lupși
să 'nfrunși
din sălbaticii-ți munși:
ostile craiului, temniță, roată...*

ai vrut să spinteci pe munți, pe văi,
largi, netede, slobode căi
 pentru-ai tăi
cei mâncați de străini, despuiați,
 de biruri, de sbiri,
 de rele orînduiri...
 și uitai
 de regi și împărați..
pân'la Bălgrad pe roată,
uimind călăi, nemeși, gloată
fi-a bătut neschibat subțundra săracă
aceiași mare, ne'nfricată inimă romano-dacă

duhul tău trăiește încă treaz în munți
și va trăi dîrz pîn'vor domni peste moși
 sbiri crunți
 și mișelnici despoți...

uriază domn
pe-al adîncurilor noastre sfâșiat somn,
pe-al răsmerițelor roșu prasnic,
mai roși-vei oare vreodată, năprasnic
acestui neam — viața și istoria,
 tu,
 munte
al vrerilor noastre cele mai crunte,
 Horia ?!

Alex. Vaida Velevoș

STAMPE DIN COLECȚIA

Dr. AL. VAIDA-VOEVOD

ȘI

LUCRAREA D-LUI CONS. BEU:

„RĂSCOALA LUI HORIA”

BCU Cluj / Central University Library Cluj

J. Adam fecit. Vieno

n.g.ah.a.ihg

**HORIA ANFÜHRER
DER WALACHISCHEN REBELLEN.**

welcher den 30ten X^{br} 1784 in der Kadaker Waldung gefangengenomen worden

HORIA

Gravură contemporană de I. Adam. Vieno.

CLOȘCA

Gravură contemporană de Fr. Neuhauser-Sibiu

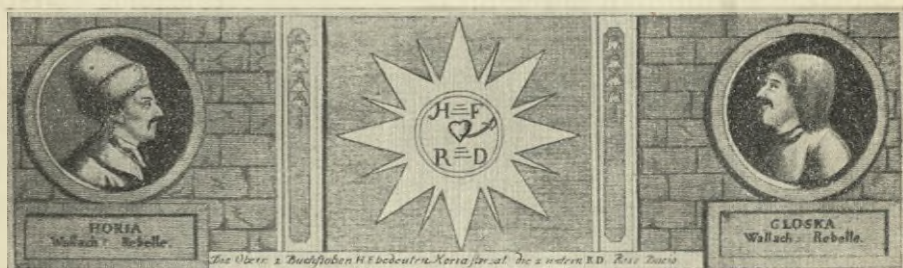

CRİȘAN

Fantesie. Gravură contemporană

HORIA și CLOȘCA
(Gravură contemporană)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HORIA

Insigniile lui Horia

GLOȘCA

*Cele două litere de sus H. F. însemnează Horia Floreat
iar literele, de jos R. D. Raso Dacio.*

*Kloșka und Horia im Gefängnis.
Während der Rebellion im Land Grafschaften Siebenbüschen, am 30. December, A. 1784 in den
Kloster Müldrun gefangen genommen worden*

CLOȘCA și HORIA în închisoarea dela Alba-Iulia.
(Gravură contemporană)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Horia und Klotschko die Anführer Wallachischer Rebellen
des achtzehnten Jahrhunderts

Ein großes Trauerspiel
L. L. 1848

**Martiriul lui Horia
(Gravură contemporană)**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Horia credea neclintit în ceea ce propovăduia. De aceea avea puterea sugestivă a conducătorului din naștere. Nu mai o adâncă și sinceră credință a omului menit, de destinul său, să conducă, răspândește acea vraje, irezistibilă, care elimină reacțiunea firească de conservare egoistă a indivizilor și îi încheagă într'o colectivitate dornică de a se jertfi pentru înfăptuirea unei idei.

Al. S. Vasile